

Toernooibegeleiding tijdens het NK tot en met 12 jaar in Rijswijk

Voor de zestiende keer op rij werd dit jaar het Nederlands Jeugdkampioenschap tot en met 12 jaar georganiseerd door de Haagse Schaakbond. Sinds een aantal jaren is dit toernooi thuis in het gezellige Jeugdcentrum Don Bosco te Rijswijk, een katholiek honk dat midden in een groen park gelegen is. Veel vrijwilligers helpen ieder jaar weer mee om tachtig kinderen een geweldige schaakervaring te bezorgen.

Vorig jaar was, voor het eerst sinds veler heugenis, door zijn vroege overlijden Rob Brunia afwezig tijdens het toernooi. Voor veel kinderen was hij een steun: niet alleen voor degenen die hem als trainer meemaakten, en die hem hun gespeelde partijen lieten zien, maar voor iedereen die serieus met schaken verder wilde komen en van hem wilde leren. Een aantal mensen heeft het initiatief ontplooid om middels het Bruniafonds dit gemis op te vangen. Het idee is dat er bij zoveel mogelijk toernooien een begeleider (de zogenaamde toernooicoach) aanwezig is voor alle kinderen, die vanuit hun club of bond niet zelf een coach of begeleider hebben. Het gaat dan zowel om schaaktechnische begeleiding als om het enthousiasmeren of opmonteren van kinderen die het even moeilijk hebben.

Vorig jaar was ikzelf voor het eerst toernooicoach tijdens ditzelfde NK in Rijswijk. Ik vond het erg leuk, en hoewel ik het dit jaar erg druk had vond ik het moeilijk om het toernooicoachschap dit jaar aan me voorbij te laten gaan, toen organisator Ted Barendse me vroeg om het weer te doen. Als begeleider volg je de kinderen die bij je langskomen in het toernooi, kun je ze tips meegeven voor de volgende ronden en kijken of ze die toepassen, en je ziet veel directer het resultaat van de partijbesprekingen dan wanneer je kinderen maandelijks in een training ziet.

Voor veel kinderen is het uiteraard nuttig: ze worden direct na de partij herinnerd aan de regels die ze wel eens gehoord hebben, maar niet goed toepassen (de drie gouden regels van de opening, 'koning activeren in het eindspel'). Ze leren om alsnog naar hun verliespartijen te

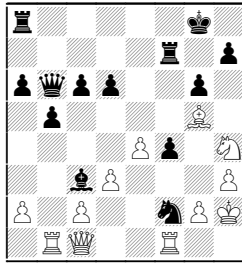
kijken en er iets positiefs uit mee te nemen, in plaats van ze te verdringen. En het belangrijkste is, dat ze een bepaalde manier van serieus met schaken bezig zijn kunnen oppikken, als ze daar gevoelig voor zijn.

Toernooien die aan bepaalde voorwaarden voldoen (zie de link naar het fonds op schaakbond.nl) kunnen hier een beroep op doen. Dit jaar is ook bij het NK in Schagen (de hogere leeftijdscategorieën) uit het fonds geput: Piet Peelen was daar de toernooicoach. Maar het zijn zeker niet alleen de NK's die van het fonds gebruik kunnen maken.

Toch neemt het NK tot en met 12 een aparte plaats in met betrekking tot Rob Brunia: het was zijn idee om voor de jongere jeugdspelers een kampioenschap los van de andere categorieën te houden, waarin zij een aangepaste bedenktijd hebben (1 uur p.p.p.p.). Er kunnen meer spelers aan deelnemen dan aan de gesloten kampioenschappen in de hogere leeftijdscategorieën. Dat is ook niet meer dan logisch, gezien het feit dat het grootste contingent jeugdschakers tussen de 10 en 12 jaar oud is.

Hieronder volgt een aantal momenten uit partijen die ik besproken heb met de deelnemers aan het NK-12. Het is bekend dat de stappenmethode heel goed leert combineren, wanneer de oplossing eenduidig is. In praktische partijen blijkt toch vaak dat het toepassen van een combinatie lastiger is, wanneer de tegenstander meerdere mogelijkheden heeft of wanneer de stelling die ontstaat niet zo makkelijk te beoordelen is. Het allerbelangrijkste is echter het herkennen van een thema, zoals blijkt uit de volgende stelling:

Wouter Schonwetter – Stefan Beukema
(jeugd, ronde 1)

Zwart (Stefan) was al even in de aanval en heeft net op f4 geslagen. Daarmee komt een truc in de stelling die wit (Wouter) niet opmerkt. Als hij echter het hoofd had koel gehouden, had Wouter gezien dat het paard op f2 in de klem staat, en dat Stefan dus te enthousiast heeft aangevallen. Hoe kan wit van het ingesloten paard profiteren? Gespeeld werd: **22.Lxf4?** Helaas, wit trapt erin. Erg sterk was **22.Pf3!** met de dreiging **23.Lh4**. Het paard kan dan niet weg of gedekt worden. Een poging om het nog spannend te maken is dan: **22...d5 23.Lh4 dxe4 24.Lxf2 e3** en zwart heeft leuke compensatie voor het stuk met zijn ver opgerukte vrijpion.

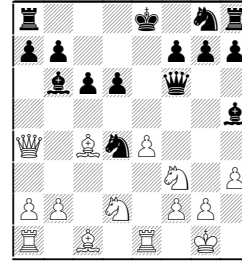
Zwart maakte nu gebruik van de positie van de witte koning: **22...Txf4! 23.Kg3** Op **23.Dxf4** wordt wit gepend met **23...Le5!** **23...Le5** Alsnog, en een mooie slotzet! Wit komt niet onder de aftrekaanval uit, dus hij gaf het hier op. **0-1**

Een prachtige partij speelde Heleen Otten in de derde ronde bij de meisjes tegen Olivia Meng. Ze kreeg daarvoor naar mijn mening terecht de schoonheidsprijs. Ze was er zelf ook erg trots op, zo trots dat ze hem direct kwam laten zien aan de toernooicoach:

Heleen Otten – Olivia Meng

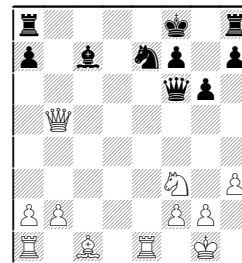
(meisjes, ronde 3)

1.e4 e5 2.Pf3 Pc6 3.Lc4 Lc5 4.c3 d6 5.d4 exd4 6.cxd4 Lb6 7.0-0 Lg4 8.h3 Lh5 9.Te1 Pxd4 10.Pbd2 Df6 11.Da4+ c6 Diagram

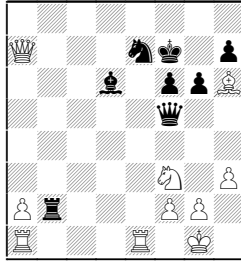

Heleen heeft in het Italiaans een pion geofferd in ruil voor een snellere ontwikkeling. Daarvan weet ze nu met een klassieke doorbraak in het centrum te profiteren: **12.e5! Pxf3+ 13.Pxf3 dxe5?** Zwart stond al lastig, en het is begrijpelijk dat ze de aftrekaanval met **exd6+** niet wilde toelaten. Maar na de zet die ze speelt verliest ze niet alleen een loper, maar komen ook alle witte stukken prachtig in het spel.

Beter was daarom: **13...Dg6 14.exd6+ Kf8**, al staat wit ook dan gewonnen, bijvoorbeeld **15.Da3!** (dekt het paard op f3 en dreigt tegelijk een aftrekaanval!) **15...c5 16.g4 Lxg4 17.Pe5!** met minimaal stukwinst. **14.Txe5+ Pe7 15.Txh5 g6 16.Te5 Lc7 17.Te1 b5 18.Lxb5 cxb5 19.Dxb5+ Kf8**

Zwart is kansloos met de koning in het midden. Heleen kan hier met **Lg5** een stuk winnen, maar ziet een ander mooi veld voor haar loper! **20.Ld2** Een leuke variant zagen we in de analyse: **20.Db7 Tc8 (20...Dc6** is nog het beste, wit wint materiaal na de röntgenaanval **21.Lh6+ Kg8 22.Dxc6 Pxc6 23.Tac1)** **21.Lh6+ Kg8** en nu uitschakelen verdediging: **22.Dxc8+ Pxc8 23.Te8# 20...Lb6 21.Lc3 Df4 22.Lxh8 Tc8 23.Le5 Df5 24.Db4 Lc5 25.Db7 f6 26.Ld4 Ld6 27.Le3 Tb8 28.Dxa7 Txb2 29.Lh6+ Kf7** Diagram

Heleen staat natuurlijk al helemaal gewonnen, maar ze vindt een mooie manier om er snel doorheen te komen: **30.Da8 Tb8 31.Txe7+** Het commentaar van Heleen: “Dat paard is een belangrijke verdediger, en ik heb toch nog een extra toren!” Goed op intuïtie (stellingsgevoel) gespeeld, dus!

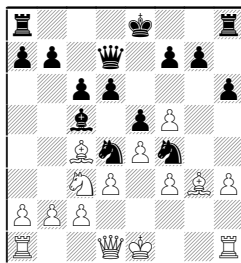
31...Kxe7 32.Te1+ Kf7 33.Da7+ Kg8 34.Dg7# 1-0

Myrre Hortensius is nog geen tien jaar oud, en toch speelde ze een cruciale rol bij de verdeling van de prijzen door bijvoorbeeld van Evie Warmelink te winnen in de laatste ronde. Dat ze al tot de sterksten behoort, bewijst ze in deze partij. Ze maakt hier op klassieke manier gebruik van de witte koning in het midden.

Sanne ter Schegget – Myrre Hortensius

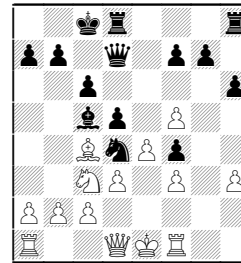
(meisjes, ronde 7)

1.e4 e5 2.f4 Lc5 3.Pf3 d6 4.Lc4 Lg4 5.Pc3 Pc6 6.d3 Pf6 7.f5 Pd4 8.Lg5 h6 9.Lh4 Dd7 10.h3 Lxf3 11.gxf3 Ph5 12.Pd5 c6 13.Pc3 Pf4 14.Lg3

De opening is niet zo'n succes geweest voor Sanne: er staan twee paarden in haar stelling en ze heeft nog niet gerokeerd. **14...0-0-0** De zet die Myrre speelt is natuurlijk goed. Maar ze had hier mooi kunnen toeslaan met **14...Pg2+!**

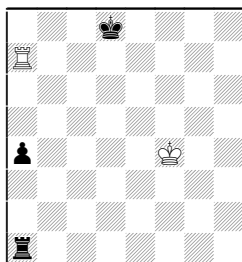
15.Kd2 (15.Kf2 Pxf5+ 16.Kxg2 Pe3+ 17.Kh2 Pxd1 18.Taxd1 0-0-0 en zwart wint een dame tegen twee stukken) **15...Pe3!** Deze zet had Myrre niet gezien in haar vooruitberekening. (Hij is natuurlijk ook moeilijk te zien!) Wit moet pakken, anders gaat c2 eraf. **16.Kxe3 Pxf5+** en nu is g3 niet meer te dekken. **17.Kd2 Pxd3** **18.Th2 Ph5** Het paard gaat weer richting f4. Zwart staat een gezonde pion en de rokade voor. **15.Lxf4 exf4 16.Tf1** Sanne bereidt Dd2 en lange rokade voor, maar... **16...d5!**

Een mooie breekzet met de witte koning in het midden... **17.Lb3** (Op 17.exd5 volgt De7+ 18.Pe4 (18.Kd2 De3#) 18...cxd5 met stukwinst) ... die gevolgd wordt door een effectieve damemanoeuvere. **17...De7!** Wit kan niet meer op tijd uit het midden wegkomen met haar koning. **18.Dd2 Dh4+ 19.Kd1 Dxh3 20.Tf2 Pxf3 21.Txf3 Dxf3+ 22.Ke1** (Wit kon mat voorkomen met 22.De2 Dh1+ 23.De1, maar staat dan nog steeds verloren) **22...Dh1+ 0-1**

Het volgende eindspel is erg moeilijk. Dat wil zeggen, het is ontzettend lastig om het tot in de puntjes te beheersen, maar het is wel te doen om de juiste verdediging te vinden voor wit. Daarvoor moet je namelijk letten op de zwarte truc:

Nick Beijerinck – Maurice van Eijk
(jeugd, ronde 5)

Na een lang gevecht, waar zwart (Maurice) eerst een kwaliteit voorstond, is het volgende eindspel bereikt. Het lijkt nu makkelijk remise te houden voor wit (Nick), maar zwart won met de volgende truc: **67...a3 68.Ke3 a2** Zwart dreigt nu schaak te geven gevolgd door promotie. Daarom moet de witte koning naar de tweede rij. Maar er kwam: **69.Kd2 Th1** en een röntgenaanval op de volgende zet, dus opgegeven door Nick (**0-1**).

Probeer zelf eens te verzinnen hoe wit in de diagramstelling wel moet spelen om remise te houden!